

Evropský rok boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení končí, výstupy nabídnou vodítko pro další období

Evropský rok boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení v České republice se formálně uzavřel konferencí v pátek 10. prosince v pražském TOP HOTELU za účasti ministra práce a sociálních věcí Jaromíra Drábka. Konference nabídla jak ohlédnutí za projekty a aktivitami Evropského roku realizovanými v České republice, tak nástin dalšího směřování v oblasti sociálního začleňování v následujících letech u nás i v Evropě.

„Uskutečněnými aktivitami, informační a osvětovou kampaní, jsme se snažili poukázat na problémy, které do pastí sociální vyloučenosti vedou, a naznačit možná východiska. Ukázat, že pomoc sociálně potřebným neznamena převzít za ně odpovědnost, ale pomoci jim navrátit se na pracovní trh a do běžné společnosti,“ uvedl ministr práce a sociálních věcí Jaromír Drábek.

Cílem Evropského roku 2010 bylo celospolečensky upozornit na problém chudoby a sociálního vyloučení v Evropě, zapojit celou občanskou společnost, veřejné i soukromé subjekty, sociální partnery, místní a regionální samosprávy, a především přizvat k řešení problémů ty, kdo mají s chudobou přímou či nepřímou zkušenost, aby se v této oblasti angažovali.

Do kampaně se zapojilo všech 27 členských států EU spolu s Norskem a Islandem. V České republice podpořilo ministerstvo práce a sociálních věcí v rámci dotačního programu k Evropskému roku boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení **16 projektů v celkové hodnotě 10 448 000 korun**. Projekty byly realizovány v průběhu roku 2010. Mimo to se uskutečnila řada seminářů, informačních akcí, doprovodných kulturních a sportovních událostí, které měly na problematiku upozornit. Lidem, kterých se problém chudoby a sociálního vyloučení přímo dotýká, měly tyto aktivity přinést lepší informace o jejich právech a možnostech aktivního řešení nepříznivé situace.

Projekty v rámci Evropského roku 2010 se soustředily na pět prioritních oblastí:

- **prevenci sociálního vyloučení v důsledku předluženosti,**
- **zlepšení přístupu na trh práce osobám vzdáleným tomuto trhu,**
- **aktivizaci územní veřejné správy při tvorbě a hodnocení akčních plánů boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení,**
- **zvýšení úrovně vzdělanosti a konkurenceschopnosti chudých a vyloučených lidí na trhu práce,**
- **podporu přiměřeného bydlení sociálně vyloučených skupin a řešení problému bezdomovectví.**

Evropská unie uvolnila na aktivity Evropského roku 2010 celkem 17 milionů eur. Česká republika využila z těchto zdrojů v přepočtu přibližně osm milionů korun. Dalšíh devět milionů korun vyčlenilo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.

Hlavními partnery ministerstva práce a sociálních věcí pro Evropský rok 2010 se staly Evropská síť proti chudobě a sociálnímu vyloučení v České republice (EAPN ČR), projekt Napsi spolu! a Poradna při finanční tísni.

"V tomto roce jsme využili příležitosti probuzeného zájmu veřejnosti, médií, veřejné správy i ústředních orgánů státní správy o fenomén chudoby a sociálního vyloučení. Znovu jsme si uvědomili, že k úniku ze života v chudobě je nutná pomoc a podpora zvenku. A že při tom můžeme využít zkušeností lidí, kteří v chudobě žijí," uvedla předsedkyně EAPN ČR Milena Černá.

Více o Evropském roce 2010 v České republice se můžete dozvědět na stránkách www.ey2010.cz

Kontakt:

Viktorie Plívová

tisková mluvčí a vedoucí tiskového oddělení
Ministerstvo práce a sociálních věcí
Na Poříčním právu 1
128 01 Praha 2

mobil: +420 602 155 603
email: viktorie.plivova@mpsv.cz

Jana Říhová

PR koordinátorka Evropského roku 2010
gsm: +420 725 761 147
e-mail: jana.rihova@mpsv.cz

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2
Viktorie Plívová, **vedoucí tiskového oddělení a tisková mluvčí**, tel.: 221 922 809
e-mail: viktorie.plivova@mpsv.cz
www.mpsv.cz

Projekty realizované v rámci Evropského roku 2010 v České republice

Název projektu	Realizátor	Stručná charakteristika
Aktivity v rámci Evropského roku boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení	Centrum sociálních služeb Brno	Široké spektrum aktivit: regionální konference a semináře, specializované publikace pro odborníky i veřejnost. Cíl: nastolit téma chudoby a sociálního vyloučení k diskusi, pomoci veřejnosti porozumět tématu a aktivizovat alespoň její část.
Prevence předlužení	Asociace občanských poraden	Komplexní program zaměřený na prevenci proti předlužení určený lidem ohroženým chudobou ve 13 městech ČR. Jeho součástí je dluhové poradenství, mediální kampaň v těchto městech, analýza předlužení v městě působení občanské poradny, pořádání seminářů zaměřených na analýzu příčin předlužení obyvatel konkrétních měst.
Dluhy – snadno tam, těžko zpátky	Sdružení pro probaci a mediaci v justici	Zaměřen na vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti pro osoby ve výkonu trestu a po něm, se kterými má dlouhodobé zkušenosti. Část projektu je věnována také osvětě dětí z dětských domovů a pobytových zařízení v oblasti hospodaření s penězi.
Rozvoj ekonomické gramotnosti, prevence proti zadluženosti	Petr Otáhal s.r.o.	Zaměřen na zvyšování ekonomické gramotnosti dlouhodobě nezaměstnaných v Moravskoslezském kraji.
Pro sociální integraci na Šluknovsku	Kostka Krásná Lípa	Cílem je prostřednictvím různorodých aktivit zajistit informovanost a aktivizaci veřejné správy v oblasti sociálního začleňování v silně znevýhodněném regionu.
Vítej	Dobrovolnické centrum Ústí nad Labem	Zaměřený na aktivizaci dlouhodobě nezaměstnaných prostřednictvím dobrovolnické služby. V rámci projektu budou zpracovány metodiky pro pracovníky sociálních služeb a úřadů práce, které budou současně pilotně ověřeny v praxi.
Vzdělání odborníků k podpoře aktivizace veřejné správy	Finanční gramotnost	Zaměřený na pracovníky státní správy a samosprávy, pro které uspořádá celostátní konferenci a seminář na téma finanční gramotnosti. V neposlední řadě projekt počítá s distribucí metodických materiálů s uvedenou problematikou všem krajským, městským a obecním úřadům.
Sólo rodiče a práce	Aperio	Víkendové vzdělávací semináře pro osamělé rodiče, které by jim umožnily získat kompetence

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2
 Viktorie Plívová, vedoucí tiskového oddělení a tisková mluvčí, tel.: 221 922 809
 e-mail: viktorie.plivova@mpsv.cz
 www.mpsv.cz

		nutné k aktivnímu zapojení na trh práce. Sdružení v projektu počítá i s e-learningovou formou těchto seminářů a se zajištěním péče o děti, vždy se zohledněním potřeb cílové skupiny.
Problematika předlužení	EAPN ČR	Zaměřený na osvětu v oblasti chudoby a sociálního vyloučení, v rámci kterého budou organizovány workshopy, kulaté stoly a setkání lidí žijících v chudobě, téma bude také vhodnou formou medializováno.
Zvyšování funkční gramotnosti ohrožených osob	Romodrom	Zvyšování funkční gramotnosti osob ve výkonu trestu odnětí svobody nebo těsně po něm a obyvatel sociálně vyloučených romských lokalit. Mezi oblasti vzdělávání budou patřit oblasti, jako např. bydlení, rodina, práce, státní správa, služby apod.
Aktivní začleňování osob s duševní poruchou	ESET Help	Propracovaný systém péče o duševně nemocné v oblasti začleňování na trh práce. Profesionálně zohledňuje specifické potřeby této skupiny.
Chudoba, týká se nás všech	Oblastní charita Hradec Králové	Prostřednictvím různorodých aktivit (konference, publikace, sportovní turnaje, kulaté stoly, přednášky, poradenství...) chce upozornit na teoretické i praktické problémy spojené s chudobou a sociálním vyloučením.
Zvítězit může každý	Sananim	Projekt se zaměřuje na zvýšení povědomí ve společnosti o problematice sociálního vyloučení a to prostřednictvím šíření myšlenky sociálního sportu, doprovodné mediální kampaně a rozvoje sítě sociálních NNO, která by měla do budoucna pokračovat v pořádání podobných aktivit.
Odlepit se ze dna pomůže vám sedma	Městská část Praha 7	Aktivita projektu se soustředí na lepší poskytování informací o sociálních službách a možnostech řešení obtížné životní situace lidem potýkajícím se s bezdomovectvím. Zároveň má za cíl zmapovat potřeby bezdomovecké populace.
Podpora přiměřeného bydlení sociálně ohrožených skupin a řešení bezdomovectví	Most k naději o. s.	Jedním z cílů projektu je poskytování sociálních a informačních služeb sociálně ohroženým osobám žijícím v daném regionu. Druhým cílem je pak zvýšení povědomí veřejnosti, studentů a pracovníků samosprávy o problematice bezdomovectví.
Bez střechy, ale mezi lidmi	Statutární město České Budějovice	V tomto projektu se má informační kampaň stát ve městě České Budějovice hlavním nástrojem zvyšování povědomí veřejnosti o problematice bezdomovectví a zároveň nástrojem boje proti předsudkům. Zároveň projekt usiluje o poskytnutí podpory bezdomovecké populaci v užívání sociálních služeb.

Situace v České republice

Ve srovnání se zeměmi EU se Česká republika řadí mezi členské státy s nejnižší **mírou relativní chudoby** (podíl osob s příjmem pod hranicí 60 % mediánu národního ekvivalizovaného příjmu na spotřební jednotku). Podle posledního šetření Českého statistického úřadu (ČSÚ) s názvem *Životní podmínky 2009* bylo v České republice ohroženo chudobou 884,9 tis. osob, což bylo o 41,9 tis. méně než v roce 2008. Celkem tak u nás bylo podle předběžných údajů ohroženo chudobou 8,6 % lidí, o 0,4 procentního bodu méně oproti roku 2008. Průměr v Evropské unii je podle posledních dostupných údajů (EU-SILC 2008) 17 %. Nízká míra relativní chudoby u nás souvisí s nízkou mírou diferenciací příjmů a poměrně vysokou efektivitou sociálních transferů.

Hranice chudoby (propočítaná z příjmů dosažených v roce 2008 podle jednotné evropské metodiky) se meziročně v ČR zvýšila o 8 % na 109 184 korun, měsíčně tedy činila 9099 korun.

Hlavní problémy v oblasti boje s chudobou a sociálním vyloučením jsou v České republice spatřovány zejména ve vyšší míře chudoby dětí (13,3 %) než je míra chudoby v celé populaci. Ve větší míře jsou (v příslušné kategorii osob či domácností) ohroženy chudobou nezaměstnané osoby (46,9 %), neúplné rodiny s alespoň jedním dítětem (40,2 %) nebo domácnosti se 3 a více dětmi (23,7 %). Z hlediska věkové skladby přibýlo v uplynulém roce ohrožených domácností jednotlivců ve věku nad 65 let, jejichž podíl vzrostl ze 17,8 % na 19,7 %. Těžce situace dopadá také na lidi žijící v nájemních bytech (18,3 %). I jejich podíl na celkovém počtu lidí ohrožených chudobou se zvyšuje.

V České republice téměř neexistuje sektor sociálního bydlení, chybí strategie prevence bezdomovectví, velkým problémem jsou sociálně vyloučené lokality. Je potřeba posílit opatření k vytváření pracovních příležitostí pro starší osoby a ke zvyšování jejich zaměstnatelnosti. Problematickou se jeví také například oblast sladění pracovního a rodinného života, které ovlivňuje nízkou míru zaměstnanosti žen, mimo jiné v důsledku nedostatečné kapacity zařízení péče o děti.

Vedle míry ohrožení chudobou se k dalším indikátorům chudoby řadí také míra materiální deprivace a podíl osob v domácnostech bez zaměstnané osoby nebo s velmi nízkou intenzitou práce.

Materiální deprivace umožňuje přesněji diferencovat životní standardy napříč členskými státy EU, na rozdíl od indikátoru „míry ohrožení chudobou“, který je postaven na příjmových hranicích chudoby. Materiální deprivací jsou ohroženy osoby, které si nemohou dovolit alespoň 4 položky z devíti vyjmenovaných, přičemž mezi tyto položky patří např. nemožnost uhradit nečekaný výdaj, adekvátně vytápět dům či byt, uhradit týden dovolené mimo domov, vlastnit auto.

Z údajů zjištěných ČSÚ v roce 2009 vyplývá, že míra materiální deprivace byla mírně vyšší u žen než u mužů (u žen celkem 6,5 %; u mužů celkem 5,8 %) a to ve všech věkových skupinách. Z hlediska věku dosahovala nejvyšší míry materiální deprivace (7,4 %) skupina osob v předproduktivním věku, tedy dětí do 17ti let. Celková míra materiální deprivace v České republice byla 6,1%, deprivací tedy bylo ohroženo zhruba 635 tisíc osob (o 61 tis. méně než v roce 2008).

Podíl osob v domácnostech bez zaměstnané osoby nebo s velmi nízkou intenzitou práce je dalším indikátorem chudoby, který souvisí s možnostmi přístupu na trh práce. Statistické údaje z roku 2009 hovoří o 6,7 % populace ve věku 18 - 59 a o 8 % dětí ve věku 0 - 17 roků, žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby.

Nezaměstnanost rodičů, zejména je-li dlouhodobá, velmi nepříznivě zvyšuje ohrožení příjmovou chudobou u rodin s dětmi. Dlouhodobá nezaměstnanost rodičů je dále rizikem pro mezigenerační přenos chudoby, zejm. v postoji dětí k uplatnění se na trhu práce. Chudoba rodin s dětmi může být významná v rodinách, kde je pouze jeden rodič ekonomicky aktivní, přičemž neaktivita druhého je dána jak nezaměstnaností tak péčí o dítě, která může být preferovanou volbou nebo skutečností vynucenou vnějšími okolnostmi (např. nedostupností předškolních zařízení a služeb péče o děti, malou dostupností zkrácených úvazků).

U neúplných rodin je ohrožení chudobou dáno především absencí příjmu nepřítomného rodiče. Ohrožení příjmovou chudobou zpravidla roste také s počtem dětí v rodině. Rizikovou skupinu mezi domácnostmi bez zaměstnané osoby tvoří zejména rodiny s nezaopatřenými dětmi.

Míra chudoby v České republice v členění podle krajů v roce 2009*

	Počet osob celkem (v tis.)	z toho chudých** (v tis.)	Podíl chudých z celkového počtu osob*** (v %)
Česká republika	10340,3	884,9	8,6
hl.m.Praha	1215,6	55,6	4,6
Středočeský	1213,3	90,6	7,5
Jihočeský	629,6	33,6	5,3
Plzeňský	563,0	47,8	8,5
Karlovarský	304,3	37,0	12,2
Ústecký	822,6	94,2	11,5
Liberecký	433,4	32,8	7,6
Královéhradecký	548,5	34,6	6,3
Pardubický	509,3	35,3	6,9
Vysočina	509,8	29,5	5,8
Jihomoravský	1133,9	109,7	9,7
Olomoucký	634,4	100,5	15,8
Zlínský	584,4	34,0	5,8
Moravskoslezský	1238,2	149,7	12,1

* předběžné údaje

** dle metodiky EU (s příjmem pod hranicí 60 % mediánu národního ekvivalizovaného příjmu na spotřební jednotku)

*** počítáno z nezaokrouhlených dat celkového počtu osob a počtu chudých

Zdroj: ČSÚ